

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Aan: De Minister voor Medische Zorg en Sport

Deadline: 10-2-2021

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
team B

contactpersoon

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e @minvws.nl

Datum document
2-2-2021

Kenmerk
1821913-217892-DMO

Bijlage(n)
Monitor Implementatie VN-
Verdrag Handicap 2020 en
aanbiedingsbrief

nota

(ter voorbereiding van een overleg)

Betreft stand van zaken implementatie VN-Verdrag Handicap
Vergaderdatum en tijd 10 februari 2021, 17:00-17:45
Vergaderplaats Webex

Paraaf directeur

1 Aanleiding en doel overleg

- Op 10 februari a.s. heeft u een gesprek met het College Rechten van de Mens (hierna: het College). Het gesprek vindt plaats op verzoek van het College en is bedoeld om breed over de positie van mensen met een beperking en de implementatie van het VN-Verdrag Handicap te praten. De jaarlijkse monitoring van het College die u eerder is aangeboden (zie bijlagen) wordt ook besproken.
- Een dergelijk gesprek vindt in het algemeen een keer per jaar plaats, de afspraak tussen het College en de Minister van VWS in maart 2020 kon in verband met de uitbraak van corona niet doorgaan.
- Het College heeft aangegeven dat het gesprek voor hen de volgende doelen heeft (formuleringen van het College):
 - Verkenning van verbetermogelijkheden in de werkstromen ten dienste aan het gezamenlijke doel van verwezenlijking van de mensenrechten van mensen met een handicap.
 - Uitwisseling van gedachten over de toekomst van het coördinatiesysteem en inzage krijgen in het tijdpad van de voorgenomen evaluatie van Onbeperkt Meedoen!
 - Uitwisselen van signalen en ervaringen in relatie tot het VN-verdrag handicap in coronatijd.

2 Deelnemers overleg

- [redacted] 5.1.2e
 - [redacted] 5.1.2e, Collegelid
 - [redacted] 5.1.2e
- Vanuit DMO zijn er [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e (!") en [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e aanwezig.

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
team B
Kenmerk
1821913-217892-DMO

3 Te bespreken punten

1. (Nadere) kennismaking
2. Terugblik en vooruitblik
 - a. Het ministerie van VWS als contactpunt/coördinatiesysteem in de zin van art. 33, eerste lid, VN-verdrag handicap en het College als monitorende instantie
 - b. Reactie op de aanbevelingen van het College n.a.v. de recente jaarlijkse rapportage
3. Het VN-verdrag handicap in coronatijd: ervaringen over en weer
4. W.v.t.t.k.

4 Advies en toelichting

1. (Nadere) kennismaking

- [redacted] buiten verzoek
- [redacted] 5.1.2e
- [redacted] buiten verzoek
- [redacted]

Suggestie voor uw inbreng

Hier kunt uw betrokkenheid en interesse in het onderwerp benoemen en de ambitie die u op dit thema wilt uitdragen vanuit VWS.

2. **Terugblik en vooruitblik**

- a. *Het ministerie van VWS als contactpunt/coördinatiesysteem in de zin van art. 33, eerste lid, VN-verdrag handicap en het College als monitorende instantie*

Toelichting:

- Mogelijk wil het College vanuit haar onafhankelijke positie reflecties met u delen hoe zij de coördinatie van het VN-verdrag in de

afgelopen periode heeft ervaren. Mogelijk wil het College daarbij aanbevelingen meegeven voor de coördinatie van het VN-verdrag in de komende kabinetsperiode.

- De coördinatie van het VN-verdrag heeft van begin 2018 tot nu vorm gekregen via het programma *Onbeperkt meedoen!* De jaarrapportage van het College in 2017, waarbij ook mensen met een beperking zelf betrokken zijn geweest, vormde een belangrijke bron bij de keuze voor zeven van de actielijnen van *Onbeperkt Meedoen!* Hierop volgende jaarrapportages en overige rapporten van het College (2018, 2019, 2020) zijn steeds gedeeld met de verschillende partners van het programma om de inzichten hieruit te betrekken bij de verdere uitvoering van de actielijnen (departementen) en projecten (partners).
- Onze ervaring in de contacten met het College is dat het de coördinerende rol van VWS zwaarder interpreteert dan de wijze waarop deze bij vaststelling van het programmaplan in de MR (tussen departementen) en in bestuurlijk overleg (met Alliantie, VNG, VNO-NCW) is bepaald. VWS heeft veel minder ruimte dan het College denkt om inhoudelijk bij te sturen op de activiteiten waarvoor andere partijen en departementen dan VWS de inhoudelijke verantwoordelijkheid dragen. Het College verwacht ook dat VWS breed zicht heeft op alle thema's binnen de Rijksoverheid waarbij het verdrag mogelijk van toepassing is. VWS heeft echter alleen een coördinerende rol. Inhoudelijk zijn de verschillende departementen verantwoordelijk voor het eigen beleidsterrein.
- De samenwerking met het College is over het algemeen goed. Ieder kwartaal wordt op medewerkersniveau bijgepraat en tussendoor is waar nodig contact.

Suggesties voor uw inbreng

- U kunt vragen hoe het College reflecteert op de coördinatie van de implementatie het VN-verdrag door VWS in deze kabinetsperiode.
- U kunt aangeven dat de werking van het programma op dit moment geëvalueerd wordt, mede met het oog op het anticiperen op wensen vanuit de kabinetsformatie en het bepalen van de vervolgaanpak voor het verder implementeren van het VN-verdrag vanaf 2022. Ambtelijk is er al met het College contact gelegd om informatie te geven over deze evaluatie en de rol van het College in relatie tot deze evaluatie verder te bespreken.
- U kunt, indien u dat uit politiek oogpunt passend vindt, aangeven dat in de meeste verkiezingsprogramma's aandacht is voor het VN-verdrag en dat daarmee de verwachting is dat ook een volgend kabinet het thema op de kaart zal houden.

b. Reactie op de aanbevelingen van het College n.a.v. recente jaarlijkse rapportage

Toelichting:

- Het College heeft afgelopen 3 december haar jaarlijkse monitor over implementatie van het VN-Verdrag in Nederland gepresenteerd. Het thema was dit jaar 'beleidsparticipatie': het betrekken van

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
team B

Kenmerk
1821913-217892-DMO

ervaringsdeskundigen (en hun representatieve organisaties) bij de totstandkoming van beleid en wetgeving (artikel 4, lid 3, VN-Verdrag Handicap).

- Het College is van mening dat de beleidsparticipatie van mensen met een beperking nog steeds onvoldoende is. Het College doet daarom in haar monitor een aantal aanbevelingen om de participatie van mensen met een beperking bij de totstandkoming van wetgeving en beleid te bevorderen, waaronder:
 - Wettelijke verankering: juridische kaders, beleidskaders en procedures instellen om de volledige en gelijkwaardige participatie van mensen met een beperking en hun organisaties bij de totstandkoming van wetgeving en beleid te garanderen; zoals het VN-comité handicap voorstaat.
 - Ondersteuning en financiering van representatieve organisaties: blijvende inzet op duurzame en institutionele basisfinanciering om het (voort) bestaan van het brede palet van organisaties te waarborgen.
 - Het College pleit daarnaast ook voor een structurele adviespositie voor lokale representatieve organisaties van mensen met een beperking.
 - Randvoorwaarden creëren om participatie van mensen met een beperking zoals hier bedoeld, vanaf de voorfase tot de implementatiefase, te waarborgen.
- Goed om te weten: er is geen kabinetsreactie op de rapportage gekomen. Dat is ook niet gebruikelijk, omdat de rapportage rechtstreeks aan de Kamer wordt gestuurd en de Kamer, indien gewenst, om een reactie vraagt. Dat is deze keer niet gebeurd. Het thema ervaringsdeskundigheid is wel aan de orde geweest in het AO Gehandicaptenbeleid op 26 november 2020. U heeft daar onder meer benadrukt dat u het belang van inzet van ervaringsdeskundigheid onderschrijft.

Suggesties voor uw inbreng:

- U haalt uit de aanbevelingen de oproep om bij de totstandkoming van wetgeving en beleid nog meer en nog eerder ervaringsdeskundigheid op structurele basis in te zetten en een goede reflectie te geven op wat er met die inbreng wordt gedaan.
- In lijn met het College onderschrijft u het belang van de inzet van ervaringsdeskundigheid. VWS zet zich daar dan ook al volop voor in, bijv. via het programma Onbeperkt Meedoen. Binnen het programma Onbeperkt Meedoen! is de ervaring echter dat - ondanks nauwe samenwerking met cliëntenorganisaties - het vinden van de juiste ervaringsdeskundigen die kunnen bijdragen aan beleidsvraagstukken rondom het programma enorm lastig is. De Alliantie (met Ieder(in) als trekkende partij) krijgt op dit moment subsidie van VWS om ervaringsdeskundigheid te versterken, maar heeft daar in de afgelopen jaren ook maar beperkt resultaat in geboekt.
- U kunt noemen dat u niet de aanbeveling omarmt voor een juridisch kader om participatie bij de totstandkoming van wetgeving en beleid te waarborgen. Dat we vooral moeten blijven werken aan

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
team B

Kenmerk
1821913-217892-DMO

de verbetering van de randvoorwaarden en bewustwording zoals we dat al doen. Onze inschatting is namelijk dat deze aanbeveling in de praktijk niet de gewenste uitwerking zal hebben. Zoals gezegd is het nu al lastig om ervaringsdeskundigen te vinden die kunnen bijdragen aan beleidsvraagstukken. Daarbij betreft dit een advies op één lid van één artikel van het VN-verdrag. Meegaan in het advies om een juridisch of beleidskader op te stellen, schept mogelijk een precedent voor de andere artikelen.

- U kunt daarnaast benoemen dat de directie PZO van VWS op dit moment werkt aan een nieuw beleidskader voor de subsidiering van patiënten- en gehandicaptenorganisaties. Daarin wordt ook bekeken hoe de landelijke patiënten- en gehandicaptenorganisaties (pg-organisaties) er de komende jaren uit moet zien en in hoeverre versterking van lokale en regionale patiënten- en cliëntenbewegingen mogelijk en wenselijk is.
- VWS heeft het College (ambtelijk) uitgenodigd om in gesprek te gaan over haar bevindingen uit de monitor in relatie tot het nieuwe pg-kader.

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
team B

Kenmerk
1821913-217892-DMO

3. Het VN-Verdrag in coronatijd: ervaringen over en weer

Toelichting

- Verwacht wordt dat het College aandacht zal vragen voor het blijven waarborgen van de rechten van mensen met een beperking in de coronacrisis. Ook zal het College willen weten welke inspanningen de regering en VWS hierin hebben geleverd.
- Het College heeft op verzoek een advies uitgebracht over de voorstellen voor een Tijdelijke regeling maatregelen Covid-19 en de regeling aanvullende mondkapjesverplichting Covid-19. Het College heeft in haar advies ook een meer algemene beschouwing gevraagd over de verhouding van het wetsvoorstel tot het VN-verdrag handicap

Suggesties voor uw inbreng

- U kunt het College vragen naar de ervaringen met corona in relatie tot het VN-Verdrag Handicap.
- U kunt aangeven welke inspanningen het kabinet en VWS hebben geleverd om aandacht te geven aan de positie van mensen met een beperking en hun rechten te waarborgen. Zie in dit verband de volgende bullets.
- U kunt aangeven dat VWS vanaf het begin van de coronacrisis nauw samenwerkt met cliëntenorganisaties voor mensen met een beperking (zoals IederIn en Per Saldo), brancheorganisaties en beroepsverenigingen om zo goed mogelijk met de crisis om te gaan en aandacht te schenken aan de positie van mensen met een beperking.
- De samenwerking met cliëntenorganisaties, brancheorganisaties en beroepsverenigingen heeft een aantal concrete resultaten opgeleverd waaronder:
 - Een COVID-19 strategie voor mensen met een beperking die op 3 juni jl. is gelanceerd, en die ook gemonitord wordt. Deze geeft richting aan de maatregelen die ertoe bijdragen dat mensen met een beperking, in coronatijd, op veilig en gelijk niveau kunnen

blijven participeren. De eerste monitor is op 30 oktober jl. verstuurd, in de week van 1 februari en in maart volgen nog 2 rapportages.

- Een document met geleerde lessen uit de eerste coronagolf, verzonden op 1 september waaruit onder meer blijkt dat continuïteit van zorg en ondersteuning en van contact met naasten ook bij een toename van besmettingen zo goed mogelijk moeten worden geborgd. Deze *lessons learned* zijn ook toegepast tijdens de tweede coronagolf (bijvoorbeeld het feit dat bezoek aan mensen in zorginstellingen mogelijk is gebleven) en worden nu zo mogelijk ook weer gebruikt.
- Expliciete aandacht voor mensen met een beperking in het kader van de mondkapjesplicht, wat heeft geleid tot uitzonderingsrichtlijnen, inclusief het inrichten van een informatiepunt voor mensen met een kwetsbare gezondheid in samenwerking met Vilans.

Aandachtspunt: In de praktijk zijn er veel gevallen waarbij mensen met een beperking zijn geweigerd door bijvoorbeeld winkels en ziekenhuizen, omdat zij geen mondkapjes droegen. VWS heeft veelvuldig contact gehad met onder andere politie, boa's, levensmiddelenbranches om de uitzondering voor mensen met een beperking onder de aandacht te brengen. Vilans heeft in samenwerking met VWS en cliëntenorganisatie een informatiepunt ingericht waar concrete informatie beschikbaar komt voor mensen met een kwetsbare gezondheid. VWS blijft in contact met alle relevante partijen om hier aandacht voor te vragen.

- Ook in het kader van de vaccinatiestrategie is er expliciete aandacht voor mensen met een beperking. Kwetsbaren worden direct gevaccineerd, als ook zorgmedewerkers die met deze groep werken. Dit onderwerp is ook onderdeel van wekelijks gesprek met cliëntenorganisaties.

Aandachtspunt: ondanks de inspanningen die VWS levert om blijvende aandacht aan deze groep te schenken hebben cliëntenorganisaties verdergaande wensen bijvoorbeeld wat betreft het moment waarop een aantal kwetsbare groepen worden gevaccineerd. Zoals: mensen die door hun medische conditie niet gevaccineerd kunnen worden, mantelzorgers voor mensen met een kwetsbare gezondheid, kinderen en jongeren (18-) met een kwetsbare gezondheid. Uiteraard proberen we iedereen zo snel mogelijk te vaccineren, maar er moeten keuzes worden gemaakt afhankelijk ook van de beschikbare vaccins.

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
team B

Kenmerk
1821913-217892-DMO